

Almázia

Kultúrna príloha

Banská Štiavnica
Mesto kultúry 2019

15. november 2018
číslo 12.

samostatne
nepredajné

Študentský život v dnešnej Štiavnicí Rozhovor s Mironom Breznoščákom

Študenti a študentský život mali v minulosti Banskej Štiavnice dôležité postavenie a zanechali v histórii mesta významnú stopu. Škôl je v súčasnej dobe menej, ubudli študenti a zostali len stredoškôláci. Zaujímalo ma, akí sú dnešní mladí ľudia a aký je ich študentský život v súčasnej Štiavnicí. Porozprával mi o tom Miron Breznoščák, učiteľ dejepisu na Gymnáziu Andreja Kmeťa v Banskej Štiavnicí.

Akým organizovaným mimoškolským aktivitám sa venujú študenti Gymnázia A. Kmeťa?

Mimoškolská činnosť predstavuje okrem samotného obsahu štúdia veľkú časť školského plánu. Jednu predpísanú časť tvoria záujmové krúžky, ale mnoho aktivít si organizujú študenti sami. Takou je i účasť na Rade mládeže v rámci mesta Banská Štiavnica. Nedávno, počas predvolebného obdobia, organizovala verejnú debatu s kandidátmi na primátora. Máme žiacku radu, ktorá aktivity študentov organizuje v rámci školských akcií, počas tematických dní či pri spolupráci s mestom. Študenti sa napríklad zapájajú do akcie Študentská kvapka krvi alebo tiež do programu Salamandrových dní. Počas mesiaca úcty k starším navštevujú domovy dôchodcov, kde

seniorom robia kultúrny program. Do istej miery sa im snažíme v týchto činnostiach pomáhať. V minulom školskom roku sme napríklad pozvali Martinu Strmeňovú z Centra dobrovoľníctva, ktorá študentom formou workshopu priblížila spôsoby, akými je možné sa do dobrovoľníctva zapojiť. Vyhľadávajú na to rôzne príležitosti. Pred rokmi sa zúčastnili na brigádach na Židovskom cintoríne. Aktívne podporovali miestny zvierací útulok. Pravidelne pomáhajú na 4 živloch, na kultúrnych akciách v amfiteátri. Podobných aktivít je však oveľa viac.

Vychádza pri mimoškolských aktivitách iniciatíva aj zo strany študentov?

Naši študenti majú veľké množstvo školských povinností a ich štúdium je náročné. Je však medzi nimi aj skupinka akčných typov, ktorí sa radi zapájajú do organizovania takýchto aktivít. Sú tiež takí, ktorých stačí len správne motivovať. Vzhľadom na to, že sme bilingválne gymnázium, ambíciou veľkej časti študentov je štúdium v zahraničí. Na zahraničných školách sa okrem známok kladie veľký dôraz na skúsenosti z dobrovoľníckych a mimoškolských činností. Výhodou je, ak sa študent zapájal do študentského parlamentu alebo žiackej rady, bol aktívny v mieste, kde študoval. Preto majú študenti sami potrebu a vôľu byť v tomto smere iniciatívni.

Aké možnosti im pri voľnočasových aktivitách poskytuje mesto?

Štiavnických študentov máme asi štvrtinu, ďalšia časť dochádza do svojho bydliska a asi polovica žije na internáte. Tých často vídavam

v meste. Majú záujem o krúžky a zapájajú sa do mimoškolských aktivít. V Štiavnicí nie sú úplne ideálne podmienky na športové aktivity, študenti by sa radi venovali rôznym záujmovým činnostiam a nevedia sa tu dostatočne uplatniť. → 4

foto: Banskoštiavnické školy, r. 1950, zdroj: Archív autora

Rodinné striebro banskoštiavnických rodín

Pri rôznych športových súťažiach sa odovzdávajú medaily, zlatá, strieborná a bronzová. Aj strieborná znamená úspech, potešenie a radosť. Moje striebro, to je moja rodina, manžel, deti, ale aj moji priatelia. Stretávanie sa s priateľmi pri dobrom jedle. A všetko to, čo prináša človeku radosť a uspokojenie. Je to aj moja

záhrada a kvietky, ktoré mám rada a ktoré s láskou pestujem. Ale je to najmä láska, bez lásky by bol život prázdny, pustý a veľmi smutný.
Irena Pišová

Aké je to Vaše "rodinné striebro"? Napíšte nám na kultúra@banskastiavnica.sk alebo adresu redakcie Štiavnických novín.

Putujúci Gwerk

Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici sa podaril husársky kúsok. Vďaka podpore Fondu na podporu umenia aktuálne zreštaurovala až 54 obrazov zo svojej umeleckej zbierky. Okrem iného aj kolekciu diel štiavnického rodáka maliara Edmunda Gwerka. Až dvanásť výnimočných Gwerkových obrazov má dlhodobo zapožičané Slovenské banské múzeum a donedávna ich prezentovalo svojim návštevníkom v stálej expozícii autora Galéria Jozefa Kollára. Tisíce hostí si dlhé roky vychutnávali túto výnimočnú autorskú kolekciu. Gwerkovi fanúšikovia stále pribúdali. Na jar však diela putovali do reštaurátorského ateliéru Miroslava Slúka, aby sa im dostalo odborného ošetrovania.

Dobrodružstvo reštaurovania

Dlhodobé exponovanie obrazov sa zákonite podpísalo na ich kondícii. Olejomalby sú krehké stvorenia. Drevené rámy obrazov, ľanové plátna, olejové farby sú citlivé na svetlo, klimatické vý-

kyvy. Čiastočky prachu celé roky nenápadne pôsobia na povrch obrazov, menia intenzitu farieb. Čo bolo úlohou reštaurátora? Ako lekár obrazy podrobne preskúmal, zdiagnošikoval charakter a rozsah poškodení. Všetko trpezlivo, individuálne. Každý obraz mal svoje špecifiká, reštaurátor navrhol pre každý osobitú terapiu. Miroslav Slúka si vychutnával príležitosť venovať sa autorskej kolekcií viacerých diel. Vďaka tomu mohol komplexnejšie definovať Gwerkovu maliarsku techniku, kompozíciu, aj autorské technologické vychytávky.

Olejová alchymia

Edmund Gwerk študoval v rokoch 1914 – 1919 na Vysokej škole výtvarných umení v Budapešti. Kľúčovou osobnosťou, ktorá ho na škole viedla bol profesor Eduard Balló, rodák z Liptovského Mikuláša. Balló bol renomovaným znalcom starých maliarskych techník, venoval sa aj reštaurovaniu. Gwerk sa stal obľúbeným študentom profesora Ballóa. Zaujal ho nielen svo-

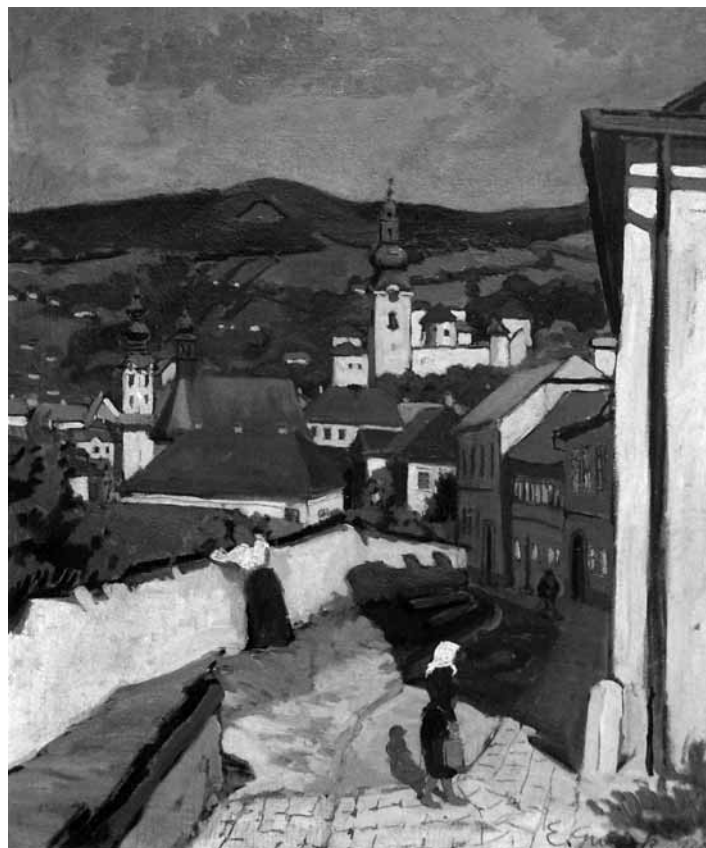

foto: Pohľad z Ružovej ulice na Starý zámok, 1920, olej,
zdroj: archív SBM

foto: Edmund Gwerk, fotografia z 30. rokov 20. storočia,
zdroj: archív SBM

jim talentom, ale aj pracovitnosťou a vnímavosťou. Pre Gwerka bol profesor veľkou autoritou, napokon ich vzťah prerástol do celoživotného priateľstva. Balló zasvätil Gwerka do tajomstiev starých maliarskych majstrov. Po ukončení štúdií si Gwerk svoje vedomosti individuálne dopĺňal na študijných cestách po Európe. V galerijných expozíciách dokázal stráviť celé dni.

Tajomstvo svetla a tmy

Reštaurátor Miroslav Slúka mal možnosť obrazy detailne preskúmať. Prekvapili ho postupy maľby, ktoré Gwerk uplatňoval. Ako podklad pod svoje farbami prežiarené diela používal tmavé farby – čiernu, tmavo karmínovú, hnedočervenú. Neponáhlal sa, trpezlivo čakal, kedy na tmavé farby nanesie svieže tóny. Technologicky neexperimentoval, postupoval presne v šľapajách starých renesančných a barokových majstrov, hoci námety diel mali sú-

dobý, špecifický Gwerkov rukopis. Slúka ocenil Gwerkovu technologickú precíznosť, doposiaľ sa s podobnými postupmi u moderného maliara nestretol. Vďaka spoľahlivej konzervatívnej technológii maľby, kvalite použitých farieb a plátien, na mnohých dielach stačilo vyčistiť laky, spevniť podkladové rámy a diela sa nabili novou energiou.

Opäť v kondícii, opäť na scéne

Kolekciu zreštaurovaných diel /Edmund Gwerk, Július Flache, Viliam Ruttkay –Nedecký/ Stredoslovenská galéria vystavovala do septembra v Banskej Bystrici. Aktuálne výstavný projekt môžu do 28.11. 2018 vidieť hostia Východoslovenskej galérie v Košiciach. Veríme, že obnovené rozžiarené diela Edmunda Gwerka čoskoro uvidia aj návštevníci banskoštiavnickej Galérie Jozefa Kollára. Iveta Chovanová, SBM

5. novembra 2018, Banská Štiavnica, Starý zámok - citadela.
V týchto priestoroch pre Vás pripravujeme výstavu k dejinám textilnej výroby v Banskej Štiavnici.

Študentský život v dnešnej Štiavnici

Rozhovor s Mironom Breznoščákom

◀ 1 Mnohí majú napríklad silný vzťah k folklóru, no táto oblasť tu úplne absentuje. Časť ich záujmov saturujú krúžky v ZUŠ.

Vnímate u mladých ľudí záujem o spoločenské témy a verejný život?

Určite áno. Uvedomujú si, že len účasťou na voľbách alebo vyjadrovaním svojho názoru na verejných zhromaždeniach sa nie vždy podarí niečo zmeniť. Chápu, že individuálnou činnosťou a vlastným príkladom môžu ovplyvniť stav vecí okolo seba, v lokálnom merítke. Ak sa človek rozhodne urobiť niečo sám, zorganizovať nejaký koncert alebo výstavu, alebo sa zapojiť do organizácie takýchto udalostí, môže to mať pozitívny vplyv na jeho okolie.

Uvedomelosť u mladých ľudí teda vnímam, ale treba povedať, že sa to týka len malej časti generácie. Vedia sa však postaviť aj k politickým témam alebo vyjadriť svoj vlastný názor na spoločenské témy, najmä tie, ktoré sa ich priamo dotýkajú.

Snažíme sa na nich vplývať a podporovať ich kritické myslenie aj akciami, ktoré organizujem. Napríklad prostredníctvom výstav. V prípade putovnej výstavy o SNP sme vyzvali študentov, aby k nej robili lektorov. Mali školenie s historičkou, preštudovali si materiál a na základe toho boli schopní podať k výstave výklad.

Počas výstavy malieb Fera Guldana o menšinách „Exody a národnosti na Slovensku“ mali študenti opäť možnosť uplatniť sa pri lektorovaní.

Robíme s nimi tematické dni pri príležitosti Salamandrových dní alebo pamätného dňa holokaustu, v rámci ktorého organizujeme exkurzie. Momentálne plánujeme Deň ľudských práv a demokracie v praxi – príde k nám návšteva z iniciatívy Via Juris, a pri tejto príležitosti chcú študenti odprezentovať exhibičnú debatu. Na nej môžu pred publikom ukázať ako funguje proces, pri ktorom treba bojovať za riešenie nejakého problému a vedieť svoj postoj vyargumentovať. Takéto debatné stretnutia organizujeme pravidelne, študentom to pomáha rozvíjať kritické myslenie a argumentačné schopnosti. Spájame ich napríklad s filmovým predstavením s vhodnou tematikou.

Je gymnázium zapojené aj do zahraničných projektov?

Naši študenti sa zúčastňujú na medzinárodných výmenách v rámci programu Erasmus. Sme tiež zapojení do programu Duke of Edinburgh (medzinárodná cena DofE). Ide o komplexný vzdelávací program, ktorý mladým ľuďom umožňuje rozvinúť svoje schopnosti a môže im pomôcť uspieť v živote. Spočíva v tom, že prihlásení študenti musia splniť niektoré úlohy, napríklad urobiť nejakú dobrovoľnícku akciu, zorganizovať charitatívnu alebo ekologickú akciu. Musia ísť na dva dni s učiteľom do lesa a vedieť tam prežiť. Keď ukážu, že dokážu byť zodpovední, vedia pomáhať iným alebo si pomáhať navzájom, môžu byť ocenení tým, že dostanú príležitosť ísť študovať do Škótska.

Ákú majú dnešní študenti vzťah k Banskej Štiavnici?

Uvedomujú si jej krásy a vnímajú aj niektoré jej negatíva, napríklad čo sa týka dopravných spojov a možnosti vyžitia mládeže. Postupom času má na nich vplyv aj to, ako ich my, ako škola, zapájame do rôznych aktivít. Spozo-

roval som, že po ukončení štúdia na Štiavnicu spomínajú podobne nostalgicky ako staršia generácia. Rovnako hovoria o „najkrajších časoch“, o krásnej Štiavnici... Možno s istotou povedať, že u tých, ktorí nepochádzajú zo Štiavnice, sa vzťah k nej postupne vytvára. Za rozhovor ďakuje Zuzana Paškayová

Náprava nesprávne uverejnených faktov

V čísle 29 Štiavnických novín bol v kultúrnej prílohe Almázia uverejnený rozhovor s Veronikou Hajdučíkovou. Keďže v ňom boli nesprávne uverejnené niektoré skutočnosti, redakcia Almázie by ich rada uviedla na správnu mieru a vykonala tak potrebnú nápravu.

V spomínanom rozhovore bol klub na Šobove nesprávne zadefinovaný, v súčasnosti na Šobove funguje komunitné centrum. Zároveň nebolo pravdivé tvrdenie, že po ukončení činnosti manželov Koledových aktivity s rómskou komunitou na Šobove zanikli. Aktivity na Šobove nezanikli.

Rómsky klub bol po splnení určených podmienok v júli 2016 zaregistrovaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb na Úrade Banskobystrického samosprávneho kraja ako komunitné centrum, v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. To znamená, že do roku 2016 na Šobove neexist-

ovalo žiadne komunitné centrum.

Na základe registrácie komunitného centra má Mesto Banská Štiavnica snahu a záujem posunúť komunitnú prácu na vyššiu a odbornejšiu úroveň, a tak sa ďalej zapojilo do Národného projektu Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni, ktorý bol vyhlásený Implementačnou agentúrou MPSVaR SR.

Na základe uzatvorenej zmluvy o spolupráci medzi Mestom Banská Štiavnica ako poskytovateľom komunitného centra a Implementačnou agentúrou MPSVaR SR, pracujú v komunitnom centre traja pracovníci na pozíciách: odborný garant KC, odborný pracovník KC a pracovník KC.

Projekt je realizovaný od februára 2017 a v komunitnom centre sa poskytujú všetky služby v zmysle §24d zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Zuzana Paškayová

Almázia

Špeciálna príloha pri príležitosti kandidatúry Banskej Štiavnice na titul Mesto kultúry 2019.

Zodpovedný redaktor: Z. Paškayová. Autor príspevkov: Z. Paškayová, I. Chovanová, I. Píšová.

Návrh designu: I. Palečková. Grafické spracovanie: M. Sisková.

Vydavateľ: Mesto Banská Štiavnica. **Samostatne nepredajné.**

Hlavný partner
projektu

Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia. Príloha reprezentuje výlučne názor autorov a fond nezodpovedá za obsah publikácie.